

BA-eindwerkstuk

Cursuscode: 200401010

Media, etniciteit en identiteit

De representatie van De Ander in film

- De Na'vi in AVATAR –

Sanne Bouwman

3212157

Docent H. Pflug

Blok 2

Studiejaar 2010-2011

28-01-2011

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Inleiding	3
Hoofdstuk 1 De Ander	6
Hoofdstuk 2 De geschiedenis in met de Indianen	8
De representatie van de Indianen	8
De Western	9
Hoofdstuk 3 DANCES WITH WOLVES	11
Hoofdstuk 4 AVATAR	13
Representatie	13
Band met de natuur.....	14
Identificatie Indianen, Na'vi en Amerikanen	14
Westernconventies.....	15
Kritiek	15
Conclusie	17
Bijlage 1 De Analyse van AVATAR.....	19
Samenvatting	19
Opvallende sequenties uit de film	19
1. De veiligheidsbriefing door de kolonel.....	19
2. Gesprek kolonel en Jake over de wilden.....	20
3. De eerste ontmoeting Jake met de Na'vi; Neytiri en Mo'at Tsaheylu.....	20
4. De band met de natuur Tsaheylu	20
5. Gesprek kolonel en Jake	21
6. Conflict Jake, Grace, Parker en de kolonel; uitleg connectie natuur.....	21
7. Gesprek kolonel en Parker; aanpak oorlog.	21
Bronnenlijst.....	23
Literatuur	23
Overige bronnen.....	24

Inleiding

Vaak lijkt het alsof inheemse groepen en allochtonen zonder de media voor de massa niet bestaan. Wat er te horen en te zien is in de media heeft invloed op de beeldvorming en vaak wordt er bij de kijkers door de media angst ingeboezemd.¹ Vaak wordt er constant de nadruk gelegd op de eventuele gevaren van “het andere volk”. Een combinatie van de media met “het andere volk” kan zo leiden tot een vertroebeld beeld. Via de media kunnen volkeren zelfs tegen elkaar worden opgezet en tegen elkaar worden uitgespeeld.² Eerder onderzoek heeft aangetoond dat mensen gangbare mediabeelden omzetten in hun eigen percepties van de maatschappij waarin ze leven.³ Media worden een deel van de waargenomen werkelijkheid en er ontstaan vooroordelen en misverstanden wanneer er niet wordt voldaan aan een evenwichtige vertegenwoordiging van bepaalde etnische groepen. De film AVATAR verdenk ik hier ook van, maar klopt deze veronderstelling?

De hypothese die ik zou willen stellen luidt: *de media maken zich schuldig aan het presenteren van generaliserende en stigmatiserende beelden over inheemse bevolkingsgroepen*. Dit heeft een invloed op de beeldvorming over dit onderwerp. Als hoofdcasus zal ik de film AVATAR (James Cameron, 2009) gebruiken. De film gaat over de planeet Pandora waar een grondstof te vinden is die veel geld oplevert als deze wordt bemachtigd. Aan de Amerikaanse marinier Jake Sully is het de taak te infiltreren in het Na’vivolk, om de grondstof op een vriendelijke manier te verkrijgen. Wanneer dit niet lukt wordt een hardere methode ingezet en staat Jake voor een dilemma.

De afgeleide onderzoeksvraag is dan ook: **Op welke wijze worden de Na’vi gerepresenteerd in de film AVATAR (James Cameron, 2009)? En blijft AVATAR op deze manier onschuldig vermaak of is het een bevestiging van een eenzijdige Amerikaanse blik op andere bevolkingsgroepen? Worden de generaliserende en stigmatiserende beelden over Inheemse bevolkingsgroepen in stand gehouden?** Om het wat breder te maken wil ik kijken naar de representatie van Indianen in films (van western tot heden), omdat het Indianenvolk, naar mijn idee goed te vergelijken is met het Inheemse volk de Na’vi. Ik zal dus onderzoeken hoe AVATAR zich schuldig maakt aan het voeden van vooroordelen over Amerika en inheemse volkeren en hoe er toch identificatie plaatsvindt met beide bevolkingsgroepen (de Amerikanen en de Na’vi).

Bij een film als AVATAR dringt de vergelijking met een film als DANCES WITH WOLVES (Kevin Costner, 1990) zich al snel op. De thematiek en het narratief hebben sterke overeenkomsten. Omdat het in AVATAR ook draait om een Inheems volk zijn er wellicht overeenkomstige kritieken op het gebied van representatie. Ook is een vergelijkend onderzoek als dit nog niet eerder uitgevoerd. Daarnaast heeft DANCES WITH WOLVES voor een verandering gezorgd in de manier van representatie van Indianen. Vanaf het uitkomen van DANCES WITH WOLVES worden Indianen namelijk anders neergezet ten opzichte van de representatie uit Westerns, wat zal blijken in de volgende hoofdstukken. De vraag die zich dan opdringt is: hoe is dat tegenwoordig? Wordt er door AVATAR voortgeborduurd op die

¹ Marlisa, Kristi. *Attitudes van kinderen ten opzichte van moslims en de invloed van informatie over het terrorisme*. (Rotterdam: Universiteit Rotterdam, 2007), 4.

² Ibidem, 4.

³ Ibidem, 4.

manier van representatie of grijpt de film terug naar representaties voor het uitkomen van *DANCES WITH WOLVES* (bijvoorbeeld de representatie uit westerns)? Wat ik me ook afvraag is: In hoeverre is de film *AVATAR* "correct" en wat wil de film zeggen? Ook analyseer ik of de representatie overeenkomt met de werkelijkheid of juist stereotyperend is. Het is dus van belang te kijken naar wat *DANCES WITH WOLVES* ten opzichte van de Indianendiscours heeft veranderd en wat de bijdrage van *AVATAR* hierin is?

Door bepaalde sequenties uit *AVATAR* en *DANCES WITH WOLVES* te analyseren kan ik theorieën toetsen en uiteindelijk tot een antwoord komen op de onderzoeksvraag. Door deze methode aan te houden kunnen de overeenkomsten en verschillen in representatie van de Amerikanen en het inheemse volk worden aangetoond. Ook worden de machtsverschillen tussen de verschillende volken duidelijk. Werkt de identificatie hetzelfde in de films?

Om de onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden zal ik een literatuuronderzoek en een discoursanalyse uitvoeren van een aantal sequenties. Discours is het geheel aan redeneringen waarmee een onderwerp in een bepaald perspectief wordt gezet, volgens MacDonald.⁴ Het bepaalt hoe we over dingen praten. MacDonald definieert discours als ongeschreven regels die ons gedrag formuleren.⁵ De media kunnen nooit een werkelijkheid presenteren, maar slechts tot een representatie hiervan komen. Een individu of subject geeft pas betekenis aan een discours na een sociaal en cultureel proces. Een discours is dus altijd gekleurd.⁶ Ik zal de Amerikaanse discours over de Na'vi behandelen, maar ook de Na'vi-discours zal niet onderbelicht blijven. Door de discoursanalyse te ondersteunen met literatuur, kunnen de discoursen beter in kaart worden gebracht, om vervolgens te onderzoeken hoe deze discoursen onder andere in de film *AVATAR* worden gerepresenteerd. Ik voer dus een visuele en tekstuele analyse van de sequenties uit, in de interne bronnenkritiek om vervolgens te vergelijken hoe er geschreven is over Amerikanen en inheemse volkeren als Indianen, en hoe dit gerepresenteerd wordt in de film.

Representatie van *The Other*, een term geïntroduceerd door Hegel, en populair gemaakt door Edward Said in het boek *Orientalism*, is een onderwerp dat vaak op verschillende manieren wordt benaderd en onderzocht.⁷ Said zijn werk is belangrijk geweest voor vele postkoloniale studies. Hij evalueert en geeft kritiek op overtuigingen bekend als oriëntalisme en in zijn werk wijst hij op de onjuistheid van een breed scala aan veronderstellingen. In dit onderzoek beschouw ik de Na'vi en de Indianen als de Ander. In hoofdstuk 1 zal er verder worden ingegaan op zijn theorieën. Ook de theorie uit het boek *Hollywood's Indian: the Portrayal of the Native American in Film* van Peter Rollins en John O' Connor, zal worden aangehaald in het onderzoek. Het boek bevat verschillende essays over de representatie van Indianen in Hollywood films, de filmgeschiedenis en er wordt specifiek ingegaan op de film *DANCES WITH WOLVES*. Amerikanen en Indianen worden tegenover elkaar gezet en daarnaast biedt het

⁴ Macdonald, Myra. *Exploring media discourse* (Londen: Arnold, 2003), 10.

⁵ Ibidem, 10.

⁶ Ibidem, 10.

⁷ Said, Edward, W.. *Orientalism* (Vintage Books, 1979).

boek diepte-analyses van specifieke films en overzichten van de output van de industrie.⁸ Centraal staat ook de publicatie van Edward Buscombe *"Injuns!": native Americans in the Movies*, omdat Buscombe opent met een historisch overzicht van de Amerikaanse westerns en hun controversiële afbeeldingen van de Amerikaanse Indianen: de wilde "redmen" van het negentiende-eeuwse Wilde Westen.⁹

In de conclusie zal ik beoordelen of er een representatief beeld gegeven wordt van Amerikanen en een Inheems volk. Daarnaast zal ik beoordelen of de film bijdraagt aan een beter beeld over Amerikanen en Inheemse volkeren.

⁸ Rollins, Peter C. and O'Connor, John E. *Hollywood's Indian: The portrayal of the Native American in Film* (Lexington: U.P. of Kentucky, 2003).

⁹ Buscombe, Edward. *"Injuns!": native Americans in the Movies* (London: Reaktion Books, 2006).

Hoofdstuk 1 De Ander

In Amerika zijn de Indianen te beschouwen als *The Other*, de Ander. Het draait hierbij om een systeem van voorstellingen, omlijst door politieke krachten, dat door het westerse bewustzijn en het westerse imperium is gevormd.¹⁰ De Ander bestaat voor het westen en is gebouwd door en in relatie tot het Westen, al moet deze term niet te letterlijk worden genomen. In feite is het een beeld van wat inferieur en vreemd is ten opzichte van het westen.¹¹ De Ander is de persoon die wordt gerepresenteerd door deze manier van denken. De Oriënt, zoals Edward Said het noemt, is een enkel beeld, een ingrijpende generalisatie, een stereotype, dat talloze culturele en nationale grenzen overschrijft.¹² Volgens Myra MacDonald kunnen media nooit een werkelijkheid presenteren, maar slechts tot een representatie hiervan komen.¹³ Een Individu of subject geeft pas betekenis aan een discours na een sociaal en cultureel proces. Een discours is dus altijd gekleurd.¹⁴ Stuart Hall bevestigt dit en geeft aan dat representaties cruciaal zijn, omdat ze betekenissen construeren aan de hand waarvan mensen vorm geven aan hun eigen identiteit en die van anderen.¹⁵ Representatie kan volgens Hall worden omschreven als de productie van betekenis door middel van taal. Taal moet dan worden gezien in de breedste zin van het woord. Taal om ons heen krijgt betekenis door sociale interactie en interpretatie. Het krijgt pas betekenis nadat we het geïnterpreteerd hebben.¹⁶ Hall beschrijft door middel van het encoding/decoding model dat de betekenis van het mediaproduct zowel door de maker, als door de kijker geconstrueerd wordt. Een maker van een mediaproduct wordt beïnvloed door eerdere ervaringen, en verwerkt dit op een bepaalde manier in een mediaproduct. Wanneer de kijker dit bekijkt, kan hij of zij daar uiteraard een andere betekenis aan geven dan de maker bedoeld heeft.¹⁷ Ook deze betekenis is gebaseerd op ervaringen en gevoelens, maar dan van de kijker. Wanneer kijkers zich met de berichtgeving kunnen identificeren nemen zij dit eerder voor waar aan. De media kunnen stereotyperingen in stand houden en in het proces van stereotypering wordt het "normale" wij van het "vreemde" zij gescheiden.¹⁸ De maatschappij ziet het beeld dat de media creëert van de Ander als realiteit.

Wanneer we naar Amerikaanse Indianen kijken is het van belang rekening te houden met de identiteitsvraag: Wat is een Indiaan? De historische misrepresentatie van Indianen komt voor in kunst, geschiedenis, wetenschap, literatuur, populaire films en door de media in het nieuws, op de radio en op televisie. De eerste stereotypes zorgden ervoor dat Indianen een associatie met naakt,

¹⁰ Said, Edward, W.. *Orientalism* (Vintage Books, 1979), 5-25.

¹¹ Ibidem, 5-25.

¹² Ibidem, 5-25.

¹³ Macdonald, M. *Exploring media discourse* (Londen: Arnold, 2003), 10.

¹⁴ Ibidem, 10.

¹⁵ Hall, S. "The spectacle of the other" *In Representation: Cultural representations and signifying practices*, geredigeerd door S. Hall (London: Sage 1997), 259.

¹⁶ Brussel-De Vriendt Van, Leen. *Cultureel burgerschap in een multiculturele samenleving: Een (hoofd)rol weggelegd voor populaire media* (masterscriptie, Brussel: Vrije Universiteit Brussel, 2008), 8.

¹⁷ Ibidem, 8.

¹⁸ Marlisa, Kristi. *Attitudes van kinderen ten opzichte van moslims en de invloed van informatie over het terrorisme*. (Rotterdam: Universiteit Rotterdam, 2007), 4.

bloeddorstig en heidens teweeg brachten. Er bestond een religieuze intolerantie ten opzichte van culturele en spirituele verschillen en de Indiaanse cultuur werd niet serieus genoeg genomen door traditionele historici om als relevant subject mee te nemen bij het schrijven over de geschiedenis van de VS.¹⁹ In veel films is de Amerikaanse Indiaan een symbool, een representatie van ideeën en waarden, die belangrijke thema's reflecteren. In verband het beeld van de bloeddorstige wilde is het thema van de Indiaan als vijand van de blanken veel gebruikt, zodat de westerse held zichzelf kan bewijzen.²⁰ Filmmakers hebben vanaf de geluidloze film gebruik gemaakt van die bloeddorstige, wilde representatie van Indianen om de superioriteit van de blanken te kunnen benadrukken. Maar toch zijn de begrippen eer en nobel ook niet weg te denken, zelfs in de context van geweld en verwildering.

De hedendaagse collectie van onderzoeken illustreert de meest uiteenlopende trends en afbeeldingen van de Amerikaanse Indianen in films. Onder die trends bevindt zich de verandering van de Indiaan afgeschilderd als woeste tegenstander, naar de Indiaan als slachtoffer van onrecht en als gastvrije gastheer.²¹ Maar film is veel meer dan een instrument van een representatie, het is ook het object van representatie. Het is geen reflectie van het "echte", in plaats daarvan is het als een foto van een gespiegelde reflectie van een geschilderd beeld. Het beeld dat het publiek waarneemt is opgebouwd uit verschillende lagen van interpretatie en representatie. Het is dus van belang al deze lagen te ontleden en in een perspectief te plaatsen, om zo de Indiaan uit Hollywood te kunnen begrijpen.²²

¹⁹ Singer, Beverly R.. *Wiping the War Paint off the Lens; Native American Film and Video* (Regents of the University of Minnesota Press, 2001), 1.

²⁰ Hilger, Michael. *The American Indian in Film* (Metuchen, N.J. & London [inc.]: The Scarecrow Press, 1986), 1.

²¹ Rollins, Peter C. and O'Connor, John E. *Hollywood's Indian: The portrayal of the Native American in Film* (Lexington: U.P. of Kentucky, 2003), 10.

²² Kilpatrick, Jacquelyn. *Celluloid Indians; Native Americans and Film* (University of Nebraska Press, 1999), xv.

Hoofdstuk 2 De geschiedenis in met de Indianen

Edward Buscombe beschrijft een historisch overzicht van de Amerikaanse westerns en hun controversiële afbeeldingen van de Amerikaanse Indianen: de wilde “redmen” van het negentiende-eeuwse Wilde Westen. De Vroege westerns vertonen meer specifieke afbeeldingen van Indianen, maar later vindt er een verschuiving plaats in de Amerikaanse filmindustrie in de jaren '20 die zorgde voor een vijandigere karakterisering van Indianen. Rollen van de onmisbare salie, de felle vijand, de stille sidekick zijn vaak beperkt tot de identiteiten gedefinieerd door het “witte” perspectief.²³ Veel studies hebben deze simplistische stereotypen van Native Amerikaanse culturen in de film geanalyseerd, maar weinigen hebben verder gekeken dan de Hollywood western voor meer voorbeelden. Buscombe biedt de lezer culturele beelden van Indianen en onthult nieuwe en complexe vraagstukken over hoe onderdrukte volkeren vertegenwoordigd zijn in de massacultuur. Kennis is macht en het westen heeft er altijd naar gestreefd andere werelden te beheersen door de kennis te gebruiken die hiervoor nodig was. Als men de vermetelheid heeft om een andere cultuur te begrijpen, dan zouden de moeilijkheden die hiermee gepaard gaan op zijn minst moeten worden erkend. In een poging grip te krijgen op wat vreemd is, vaak exotisch, doen we dan niet meer dan onszelf inlezen in andere culturen via onze eigen aannames?²⁴

De representatie van de Indianen

Voor Columbus waren er geen Indianen. De inheemse bevolking van wat we tegenwoordig Noord-Amerika noemen, noemden zichzelf zelfs niet eens Indiaans en dachten ook niet over zichzelf als een volk. Door het proces van collectieve identificatie als Indianen door de “witten”, zijn de Indianen na gaan denken over wat zij als volk gemeen hebben. De term Indiaan is dus een kunstmatige constructie, opgelegd door de blanken.²⁵ Uiteraard hebben Indianen zelf ook een rol gespeeld in hun eigen zelfdefinitie.

Wanneer er gekeken wordt naar films met Indianen is het van belang te onthouden dat die films vaak gemaakt zijn door blanken, voor een blank publiek. Hierin zullen dan ook beelden worden gebruikt van Indianen in het voordeel van de blanke agenda. “*We zien in Indianen wat we willen zien en wat we moeten zien.*”²⁶ Films die later zijn gemaakt (vanaf 1960), zogenaamd vanuit een meer verfijnd cultureel oogpunt, geven niet per se een verbetering aan.

In de jaren '50 heeft Hollywood geprobeerd een aantal films te maken die Indianen van een sympathieker kant zouden laten zien. Dit was tijdens een roerige periode die uiteindelijk zou leiden tot *The Civil Rights Movement*. Het liberalisme van deze films ging niet zo ver dat Indianen de mogelijkheid hadden zichzelf te portretteren. Als er een Indiaanse hoofdrol te vergeven was, dan werd

²³ Buscombe, Edward. “*Injuns!*”: *native Americans in the Movies* (London: Reaktion Books, 2006), 34.

²⁴ Ibidem, 9.

²⁵ Ibidem, 10.

²⁶ Ibidem, 16.

deze gespeeld door een blanke acteur. Indianen hadden simpelweg niet de juiste kwaliteiten die nodig werden geacht om de film tot een groot succes te maken.²⁷

De Western

Waar komen de ideeën van de blanken over Indianen eigenlijk vandaan? De belangrijkste en grootste bron is de cinema. Western was een groot genre van de Amerikaanse cinema en besloeg tussen eenvijfde en eenvierde van alle feature films, gemaakt in de periode 1910-1960.²⁸ In de eerste plaats worden films natuurlijk gemaakt voor een massapubliek. De filmindustrie wil gehoor geven aan dat massapubliek en is vastberaden aan de vraag te voldoen en winst te maken. De industrie is dan ook niet echt geïnteresseerd in de smaak, interesses en een juiste representatie van Indianen, wanneer Indianen maar 1,5% van de bevolking vertegenwoordigen.²⁹ Als er bijvoorbeeld al Indiaanse “problemen” worden erkend en behandeld, dan is dit altijd vanuit een standpunt zoals: hoe is dit een probleem voor de blanken? En: hoe moeten of zouden blanken hiermee omgaan?

Armando José Prats beargumenteerd in *Invisible Natives: Myth and Identity in the American Western*, dat het typisch is voor de western, wetende dat dit genre vaak historische films betreft, om Indianen in een soort tijds capsule te plaatsen, waarbij ze in feite geconserveerd blijven zoals ze ooit waren. Ondertussen wordt genegeerd dat Indianen zich ook verder hebben ontwikkeld. Westerns worden altijd door de ogen van blanken gemaakt en Indianen worden nooit direct gerepresenteerd, volgens Prats.³⁰

Toch stelt Buscombe dat we toch op een andere manier naar Indianen moeten kijken. Ze hebben een interessante filmgeschiedenis ondanks dat ze niet aan een representatie vanuit het blanke perspectief kunnen ontkomen. Buscombe gelooft niet dat er Native Americans of zoiets als Indianen bestaan. De populaire cinema heeft niet gezocht naar een presentatie van het echte Indiaanse leven. In plaats daarvan heeft de populaire cinema een soort fictie gecreëerd voor zijn eigen doelen en de term “Injuns” gepopulariseerd. Tijdens zijn ontwikkeling heeft de western een aantal conventies verworven, in relatie tot de visuele iconografie, maar ook in termen van zijn typische narratieve structuren.³¹

Wij als blanken moeten aanvaarden dat de blik die we werpen op Indianen altijd gekleurd zal zijn door onze eigen aannames. Toch is in de eerste helft van de 20^e eeuw een alternatieve blik ontstaan die zijn eigen plek heeft in de blanke cultuur. Een blik die nog steeds een representatie van Indianen is van anderen, in plaats van een zelf-representatie, maar die toch een ander model presenteert, dan de schreeuwende wilde van de populaire literatuur en film.³² Hollywood was hier helaas niet in geïnteresseerd. Films gemaakt door Indianen of films die een realistischer beeld geven van Indianen zullen nooit een partij zijn voor Hollywood. Er zullen dus geen alternatieve westerns ontstaan, waarin de Indianen winnen. Het lijkt Buscombe zeer onwaarschijnlijk dat als Indianen al films

²⁷ Buscombe, Edward. *“Injuns!”: native Americans in the Movies* (London: Reaktion Books, 2006), 151.

²⁸ Ibidem, 23.

²⁹ Ibidem, 28.

³⁰ Ibidem, 18.

³¹ Ibidem, 21.

³² Ibidem, 242.

zouden willen maken, dat ze dan westerns zouden willen maken. Zij hebben namelijk hun eigen verhalen!³³

³³ Buscombe, Edward. *"Injuns!": native Americans in the Movies* (London: Reaktion Books, 2006), 150.

Hoofdstuk 3 DANCES WITH WOLVES

DANCES WITH WOLVES is een film van Kevin Costner uit 1990 en probeert Indianen op een andere manier neer te zetten dan voorheen is gedaan. In de film worden Indianen niet neergezet als een soort obstakel dat overwonnen moet worden, maar als het betere volk. Toch blijft ook in deze film de kritiek op de representatie van Indianen bestaan.

In de bundel van Rollins schrijft Robert Baird in zijn essay "Going Indian", dat er een proces aan de gang is van de Amerikaanse verbeelding: de blanke ontdekking en het hernoemen en adopteren van de Amerikaanse Indianen in de tribale samenleving. Een traditionele onderzoeksvraag in Amerikaanse studies is altijd geweest: Wat is een Amerikaan? Amerika is een smeltkroes van culturen en een herdefinitie van het Amerikaanse karakter, de Amerikaan, is dan ook niet onbelangrijk. Een antwoord op de vraag over de nationale identiteit suggereert dat de oorspronkelijke bewoners van Noord-Amerika de echte Amerikanen representeren en dat die karakters emulatie verdienen. DANCES WITH WOLVES ging op dit voorstel in en heeft er naar gestreefd de moderne filmkijker te overtuigen van het feit dat enkel door terug te gaan in de geschiedenis, terug naar het tribalisme, de Amerikaanse held verder ontwikkeld zou kunnen worden.³⁴ De Amerikaan als held, als zendeling, is een veelvoorkomend fenomeen. Het is typisch Amerikaans om het lezersmotief te laten draaien om de gewone man, die uiteindelijk de wereld redt als een soort Jezus-figuur. De held moet een culturele dialectiek doorstaan, om zijn toewijding aan de synthese van de culturele tegenstelling te bewijzen.³⁵

De metamorfose van blank naar rood heeft zich in de jaren 1950 snel ontwikkeld door de komst van de meer sympathieke western en het bereiken van het mythische, filmische hoogtepunt met DANCES WITH WOLVES. De film stipt de nog steeds onopgeloste trauma's en tegenstellingen van de Amerikaanse geschiedenis aan, maar ook de huidige tegenstellingen tussen de industrialisatie en het milieuactivisme, de tribale samenleving en de industriële samenleving, de smeltkroes (assimilatie) en het multiculturalisme (ras / etnische trots).³⁶ Bij velen heerst het verlangen naar termen als harmonie, nobel, vrij van verval en vergiftiging en vrij van angst voor de industriële maatschappij. Er valt veel te leren van de Indiaan en het in het verleden aangerichte bloedbad *The Massacre*, is zo een doordringende gebeurtenis geweest met een historische en mythische kracht, dat alle westerns op een bepaalde manier moeten omgaan met die confrontatie tussen blank en rood. Er moet een balans zijn tussen de geschiedenis (*The Massacre*) en de nobele indiaan. Ook DANCES WITH WOLVES kan hier niet omheen en de film bevat dan ook een gedestilleerde en krachtige flashback die de belichaming moet zijn van het bloedbad trauma, zoals dit nog niet vaak is vast gelegd door Hollywood. Er is sprake van soft focus, tijdens zonsondergang en in slow-motion wordt er een idyllisch beeld geschetst van een rustieke boerderij. Twee families eten buiten aan een lange tafel, terwijl onheilspellend uitzierende Pawnee-krijgers langzaam dichterbij komen op hun paarden. De gezichten zijn besmeurd met blauwe

³⁴ Rollins, Peter C. and O'Connor, John E. *Hollywood's Indian: The portrayal of the Native American in Film* (Lexington: U.P. of Kentucky, 2003), 154.

³⁵ Ibidem, 159.

³⁶ Ibidem, 155.

en rode verf. Uiteraard loopt deze ontmoeting tussen twee culturen uit op een confrontatie. Een andere strategie voor het oplossen van de historische trauma's en tegenstrijdigheden van het bloedbad, is door het in beeld brengen van een stam van nobele wilden. Hierdoor kunnen de blanke historische angsten en het schuldgevoel in hetzelfde narratief worden aangestipt en zo kan gelijktijdig de fictie trouw blijven aan de tegenstrijdige emotionele reacties op de geschiedenis.³⁷

Costners karakter Dunbar, krijgt in de film een nieuwe naam. Dit past goed binnen de standaard Hollywoodconventie van de beeltenis van een zich ontwikkelend karakter. Toch zegt dit meer over de romantische concepten van de indiaan en het natuurlijke, dan dat het wat zegt over de manier van verhaalvertelling in Hollywood. De ultieme Amerikaanse mythe, de *self-made man*, wordt gecreëerd doordat een blanke man zijn eigen Europese naam afstoot en een nieuwe naam krijgt die afkomstig is uit de natuur (zijn naam wordt Dances with Wolves). In het proces herontdekt hij Amerika, maar wellicht belangrijker, is dat hij ook zijn ware zelf ontdekt.³⁸ Dit verlaagt de drempel voor het publiek, om zich met het karakter te kunnen identificeren. Dunbars look doet denken aan een afvallige van de vertrouwde look van Wild West Shows, Hollywood westerns en de countercultuur van de jaren 1960. Deze look wordt nog steeds gezien als een embleem van het Amerikaanse heldendom.³⁹

Volgens Baird is *DANCES WITH WOLVES* de laatste, meest belangrijke ontwikkeling in de totstandkoming van de enige echte Amerikaan. De film vervult voor het eerst de Amerikaanse verbeelding van de transmigratie van de blank familie-eenheid in het mythische jachtgebied van de Indianen. Toch is er ook kritiek op de film. Costner was in die tijd (1990) het Hollywood icoon dat mannelijkheid representeerde. Niet iedereen geloofde zijn rol van Dunbar. Ook is de film vaak kinderlijk naïef genoemd. Anderen klaagden dat de film anachronistisch was, een allegorie van het liberalisme van Hollywood (historische schuldbekenning, milieubewustheid, feminisme van de middenklasse en het *new-age Indian wannabee* syndroom), in plaats van dat het een accuraat beeld van de geschiedenis zou zijn wat betreft de culturele ontmoeting tussen de blanken en de Indianen tijdens de 1860's.⁴⁰ Ook nemen de rivaliserende Pawnee Indianen dezelfde rol in, als Indianen uit traditionele westerns. Toch worden volgens recensent Bart Rietvink van *Movie 2 Movie*, de negatieve en positieve stereotypen overstegen en is er met de film vooruitgang geboekt in de representatie. Volgens Rietvink zou de eenzijdige kwaadaardige weergave van de Pawnee Indianen gezien kunnen worden als externalisering van de donkere kant van de Indiaan in zijn algemeenheid, wat zorgt voor een driedimensionaliteit van deze groep.⁴¹

³⁷ Rollins, Peter C. and O'Connor, John E. *Hollywood's Indian: The portrayal of the Native American in Film* (Lexington: U.P. of Kentucky, 2003), 160.

³⁸ Ibidem, 161.

³⁹ Ibidem, 162.

⁴⁰ Ibidem, 167.

⁴¹ Rietvink, Bart. "Dances With Wolves (1990) Recensie" [1990] *Movie 2 Movie* – 08-01-2011 <http://www.movie2movie.nl/r3354-Recensie-Dances-With-Wolves.html>

Hoofdstuk 4 AVATAR

Amerikanen staan erom bekend soms wat ongenueanceerd te pakken wat ze pakken kunnen. Dit komt bijvoorbeeld ook terug in de oorlogsvoering van het land tegen Irak en het terrorisme. “Wij willen iets wat zij hebben en dus gaan we dat halen. We bestempelen een vijand die het ons rechtvaardigt in de aanval te gaan”, ongeacht de doden die er vallen, het geweld dat er gebruikt wordt etcetera. Amerika veroorlooft zich oorlogen vaak onder het motto: “zij begonnen en wij laten niet over ons heenlopen”, maar in feite is er vaak iets te vinden in bepaalde landen waar Amerika in geïnteresseerd is, zoals olie of in het geval van AVATAR de grondstof unobtainium. De thematiek in AVATAR is dus niet erg verrassend en lijkt een klassiek narratief, wat ook terug te vinden is in films als DANCES WITH WOLVES en POCAHONTAS (Disney, 1995). Het lijkt alsof de mensheid nog steeds niets leert van zijn geschiedenis met fouten. Daarnaast wordt er vaak geen rekening gehouden met de natuur of inheemse bevolking als mensen (in dit geval de Amerikanen) besluiten iets per se te willen.

Beelden van de gewelddadige verovering van Pandora, uitgevoerd door de Amerikanen activeren het gevoel dat er een kloof bestaat tussen inheemse bevolkingsgroepen en het grote Amerika. Dit heeft invloed op de houding van een kijker ten opzichte van anderen. Hierdoor bestaat het gevaar van (onjuiste) stereotyperingen. De media kunnen deze stereotyperingen in stand houden.⁴² Maar hoe doen zij dat?

Representatie

In de film AVATAR, de hoofdcasus, is het Na’vivolk de Ander. Van de Na’vi en de Amerikanen wordt een bepaald beeld geschetst. De eerste indruk die de kijker krijgt van de Na’vi en Pandora (zie bijlage 1, sequentie 1) is dat Pandora een hel zou zijn, een vijandige omgeving met minstens zo vijandige bewoners (wilden). De Amerikanen dringen hun eigen maatschappij op, door het volk medicijnen, wegen en de Engelse taal te bieden in ruil voor de grondstof. Sequentie 2 borduurt voort op deze gedachte (zie bijlage 1) en daarnaast wordt hier voor het eerst het aanbod duidelijk wat Jake niet kan weigeren. Het in sequentie 1 en 2 geschetste beeld blijkt echter in sequentie 3 al niet te kloppen. Hier komt Jake voor het eerst in aanraking met de Na’vi en blijkt het volk helemaal niet zo vijandig te zijn. Het volk leeft juist heel vreedzaam, volgens een geaccepteerde hiërarchie en dicht bij de natuur.

De Na’vi zijn gekleed in weinig verhullende kledingstukken, afkomstig uit de natuur en ze lopen op blote voeten. Dit voedt het idee van een primitief volk dat eventueel primitieve driften heeft, maar zoals later zal blijken heeft deze kledingstijl met hun levensstijl te maken die draait om zuiverheid, puurheid, geloof en natuur. Positief aan de presentatie van de Na’vi is dat zij een eigen taal hebben en deze ook spreken. Interessant is dat de Na’vi op hun beurt een bepaald beeld schetsen van Amerikanen. Amerikanen zouden altijd vol vooroordelen zijn en niets willen aannemen, volgens Mo’at. Dit gegeven wordt door de meeste Amerikaanse karakters in de film niet ontkracht.

DANCES WITH WOLVES toont eveneens een ander volk, het Indianenvolk, wat helemaal niet zo vijandig en wild blijkt te zijn, als alvorens door de bevooroordeelde Amerikanen werd gedacht. Ook de

⁴² Marlisa, Kristi. *Attitudes van kinderen ten opzichte van moslims en de invloed van informatie over het terrorisme*. (Rotterdam: Universiteit Rotterdam, 2007), 4.

Indianen waar Dunbar terecht komt hebben een innige band met de natuur en spreken een eigen taal. Ook geloven zij in voorvaderen en hun geesten. De kleding is zoals in voorgaand hoofdstuk is te lezen, al eens bekritiseerd, omdat de representatie deed denken aan Wild West Shows (commercialisme) en geen realistische weergave zou zijn. Indianen droegen namelijk vaak geweven gewaden in plaats van op maat gemaakte kleding en daarnaast waren Indianen vaak agriculturalisten, woonden ze in permanente huizen en niet in tijdelijke tenten.⁴³ Omdat de Na'vi een niet bestaand volk is, is er minder te zeggen over de authenticiteit van de kleding op het gebied van representatie, wel is er wat te zeggen over de band met de natuur.

Band met de natuur

Een centrale gedachte van veel Indianen in film is dat het belangrijk is op goede voet te staan met de natuur en met andere mensen. Ook is het belangrijk de aarde te beschermen en goed achter te laten voor toekomstige kinderen.⁴⁴ In *DANCES WITH WOLVES* worden een aantal nachtelijke kampvuur scènes vertoond om het primitieve, dierlijke en roofzuchtige op te roepen. Ook in *AVATAR* wordt de natuur door het Na'vivolk als zeer belangrijk beschouwd (zie sequentie 4 en 6, bijlage 1). De Na'vi noemen het Tsaheylu, de band met alles wat leeft. De reactie van Parker is erg typerend voor de nuchtere Amerikaan, die van niemand wat aan wilt nemen en enkel denkt aan zijn eigenbelang.

Identificatie Indianen, Na'vi en Amerikanen

DANCES WITH WOLVES maakt het mogelijk voor de kijker zich met John Dunbar te identificeren. Dunbar heeft de status van onbeschreven blad en is eigenlijk zoekend naar zijn eigen identiteit. Doordat de kijker ook niets van hem weet, gaat de kijker samen met hem op pad. De kijker ervaart net als Dunbar nieuwe indrukken en voelt de magie van het Indianenvolk net zoals hij dat voelt.⁴⁵ Dunbar wordt net als Jake uiteindelijk de leider van het volk en ook met Jake kan de kijker zich goed identificeren doordat hij een voorstel aangeboden krijgt, wat weinig mensen af zouden slaan. Zijn beweegredenen zijn begrijpelijk en wanneer hij verliefd wordt, voldoet het narratief aan de verwachting van het publiek en is het herkenbaar, dus identificeerbaar (zie bijlage 1, sequentie 5). Ook de rol van voice-over draagt bij aan de identificatie. Door de voice-over worden we namelijk in de interne werelden van Dunbar en Jake betrokken. Dunbar uit gedachten aan zijn dagboek via de voice-over, zodat de kijker in vertrouwen wordt genomen en onderdeel wordt van het verhaal.⁴⁶ Jake houdt ook een (digitaal) dagboek bij en doordat de kijker deelgenoot wordt van wat Dunbar en Jake hun dagboek toevertrouwen, ontstaat er een unieke, persoonlijke band.

Opvallend is dat de Amerikanen niet zo goed uit de verf komen in zowel *AVATAR* als *DANCES WITH WOLVES*. Onder andere in sequentie 7 (bijlage 1) komt naar voren dat de Amerikanen totaal geen rekening houden met de Inheemse bevolking, ondanks dat zij over wetenschappelijke informatie

⁴³ Buscombe, Edward. *"Injuns!": native Americans in the Movies* (London: Reaktion Books, 2006), 17.

⁴⁴ Rollins, Peter C. and O'Connor, John E. *Hollywood's Indian: The portrayal of the Native American in Film* (Lexington: U.P. of Kentucky, 2003), 163.

⁴⁵ Rietvink, Bart. "Dances With Wolves (1990) Recensie" [1990] Movie 2 Movie – 08-01-2011

<http://www.movie2movie.nl/r3354-Recensie-Dances-With-Wolves.html>

⁴⁶ Ibidem

over het volk bezitten, dankzij Grace en haar team. Ze negeren de informatie (dat het geen vijandig volk is, maar een volk dat slechts zijn natuur probeert te redden) en proberen uiteindelijk toch te bereiken waar ze voor kwamen. Parker probeert de aanval nog voor zichzelf te rechtvaardigen, door de woorden van de kolonel aan te nemen, dat de slachting 'humaan' zal zijn. De Amerikanen lijken niet van het stigma af te komen dat wanneer ze iets willen, ze de Ander tot vijand benoemen, waardoor gerechtvaardigd wordt dat in dit geval de grondstof afgepakt wordt. Dit gedrag is zeer herkenbaar, dus identificeerbaar, gewenst of niet.

Westernconventies

De traditionele protagonist van de western (de cowboy), is een introverte, ondoorgrondelijke, oppervlakkige en toch diepzinnige man. Ook Dunbar is in *DANCES WITH WOLVES* zwijgzaam en in zichzelf gekeerd, maar dit komt voort uit andere motieven, dan de motieven uit de traditionele western. Wanneer hij namelijk met de Indianen in aanraking komt bloeit hij op.⁴⁷ Ook Jake bloeit op wanneer hij Neytiri en de Na'vicultuur beter leert kennen. Ook hebben beide hoofdrolspelers een band met de natuur (ontwikkelt) en leren ze graag en staan ze open voor andere culturen. Dunbar en Jake zijn beide ontwikkelde en gecultiveerde mannen, anders dan de klassieke cowboy. Ook moorden Dunbar en Jake liever niet, in tegenstelling tot de cowboy. Daarnaast is er een romancecomplot in beide films.

De positie van de vrouw is in *AVATAR* wel verbeterd. In *DANCES WITH WOLVES* is de vrouw klassiek, ondergeschikt en passief. In *AVATAR* hebben we te maken met een hooggeplaatste vrouw (de dochter van de stamleiders), die meevecht en jaagt. Toch blijft ook Neytiri ouderwetse gebruiken handhaven. De mannen mogen een vrouw kiezen dus in die zin is zij ondergeschikt. Neytiri laat zich langzaam verleiden want ze moet in het begin niks van Jake hebben. Dit is ook te zien in de relatie van Dunbar in *DANCES WITH WOLVES*.

Net als in traditionele westerns is er oog voor de omgeving, de natuur en de grootsheid van het landschap, wat de visie van natuurliefhebber Dunbar weerspiegelt. In *AVATAR* wordt de omgeving van Pandora benadrukt door het gebruik van 3D en felle kleuren.

Kritiek

AVATAR is net als *DANCES WITH WOLVES* een episch avontuur. Jake en Dunbar worden uiteindelijk de held tegen wil en dank. Maar toch is er net als op *DANCES WITH WOLVES*, kritiek op *AVATAR*. De film zou volgens critici racistisch zijn, door het gebruik van een witte Messias. De regisseur James Cameron zou ook worden verdacht van het toepassen van koloniale stereotypen.⁴⁸ Wel zijn de critici te spreken over de toegepaste technologie, maar de verhaallijn is volgens hen verouderd en racistisch. Er is volgens hen wederom sprake van een Amerikaanse redder, die impliceert dat de Anderen, de Na'vi,

⁴⁷ "Terug naar de nieuwe western: *Dances with Wolves* (1990) en *Unforgiven* (1992)" [24-03-2009] Like The Cast Of A Fellini Movie – 05-01-2011
<http://afellinimovie.wordpress.com/2009/03/24/terug-naar-de-nieuwe-western-dances-with-wolves-1990-en-unforgiven-1992/>

⁴⁸ Quinn, Rob. "Critics Slam 'White Messiah' *Avatar* as Racist" *Newser* (12-01-2010).

zichzelf niet kunnen helpen. Het berust op een stereotype dat blanken rationalistisch en technologisch zijn en het Andere volk, de koloniale slachtoffers, spiritueel en atletisch. De veronderstelling wordt gevoed dat het Inheemse volk de Amerikaanse held als leider nodig heeft om te overwinnen.⁴⁹ Cameron ontkent de aantijgingen en hoop juist dat mensen hun ogen openen voor anderen en respect hebben voor elkaar, ook al zijn ze verschillend. Hij hoopt zo een manier te vinden om conflicten te voorkomen en wat harmonieuzer met de wereld en elkaar om te gaan.⁵⁰

⁴⁹ Quinn, Rob. "Critics Slam 'White Messiah' *Avatar* as Racist" *Newser* (12-01-2010).

⁵⁰ *Ibidem*

Conclusie

Er zijn veel punten waarop AVATAR gezien kan worden als een klassieke Indianenfilm. Er is veel aandacht voor natuur en de Amerikanen benoemen het Inheemse volk, de Ander, als vijand. In feite is de Ander een beeld van wat inferieur en vreemd is ten opzichte van het westen. Door een vijand te benoemen rechtvaardigen de Amerikanen hun daden. De film bevat een klassiek narratief en thematiek. Toch valt de film in een aantal gevallen in dezelfde val. Kennis is macht en het westen heeft er altijd naar gestreefd andere werelden te beheersen door de kennis te gebruiken die hiervoor nodig was. Dat is in AVATAR niet anders.

Filmmakers hebben vanaf de geluidloze film gebruik gemaakt van die bloeddorstige, wilde representatie van Indianen (de Indiaan als vijand) om de superioriteit van de blanken te kunnen benadrukken. Langzaam heeft er een verandering plaatsgevonden van de Indiaan afgeschilderd als woeste tegenstander, naar de Indiaan als slachtoffer van onrecht en als gastvrije gastheer. Later, rond de jaren '50 is geprobeerd de Indianen sympathieker neer te zetten dan in eerdere westerns, maar nog steeds kregen Indianen geen mogelijkheid zichzelf te portretteren. Films bleven dus voor en door blanken gemaakt. Toch wordt er met DANCES WITH WOLVES vooruitgang geboekt op het gebied van representatie. In deze film worden Indianen niet neergezet als een soort obstakel dat overwonnen moet worden, maar als het betere volk. Daarnaast zijn Dunbar en Jake beide ontwikkelde en gecultiveerde mannen, anders dan de klassieke cowboy. Toch blijft ook in deze film de kritiek op de representatie van Indianen bestaan. Wij als blanken moeten aanvaarden dat de blik die we werpen op Indianen altijd gekleurd zal zijn door onze eigen aannames.

AVATAR borduurt op kleine schaal voort op de ontwikkeling in DANCES WITH WOLVES. Ook hier wordt het Na'vivolk, het Inheemse volk, de Ander sympathiek neergezet en blijkt het volk helemaal niet wild en vijandig te zijn. Het volk heeft net als in DANCES WITH WOLVES een innige band met de natuur en spreekt een originele taal. Ook blijken de Amerikanen in beide films vol vooroordelen. Ze willen niets aannemen en hebben slechts een doel. Interessant is dat dit vooroordeel in AVATAR niet echt wordt ontkracht waardoor het stereotype in stand blijft.

Beide films maken het mogelijk voor de kijker zich met de hoofdrolspelers te identificeren. Beide karakters zijn op zoek naar een eigen (nieuwe) identiteit. Omdat het narratief herkenbaar is voedt dit ook de identificatie, omdat het voorspelbaar, dus herkenbaar is. De Amerikanen lijken niet van het stigma af te komen dat wanneer ze iets willen, ze de Ander tot vijand benoemen, waardoor gerechtvaardigd wordt dat in het geval van AVATAR de grondstof afgepakt wordt. Dit gedrag is zeer herkenbaar, dus identificeerbaar, gewenst of niet.

Toch is er ook kritiek op de films. DANCES WITH WOLVES zou geen accuraat beeld van de geschiedenis geven en geen realistische weergave zijn op het gebied van kleding en het gedrag van de Indianen. Ook AVATAR wordt ervan beschuldigd stereotypes in stand te houden en zelfs racistisch te zijn. Ook is er in beide gevallen sprake van een Amerikaanse redder, die impliceert dat de Anderen, zichzelf niet

kunnen helpen. Het berust op een stereotype dat blanken rationalistisch en technologisch zijn en het Andere volk, de koloniale slachtoffers, spiritueel en atletisch. De veronderstelling wordt gevoed dat het Inheemse volk de Amerikaanse held als leider nodig heeft om te overwinnen.

Volgens James Cameron probeert AVATAR juist ogen te openen en mensen te realiseren dat ze respect moeten hebben voor elkaar. Het doel van de film is een manier te vinden om conflicten te voorkomen en wat harmonieuzer met de wereld en elkaar om te gaan.

AVATAR is dus in de eerste plaats onschuldig vermaak, maar het bevestigt toch de eenzijdige Amerikaanse blik op andere bevolkingsgroepen. De film dient eigenlijk als een soort spiegel van de Amerikaanse maatschappij, al wordt met de film ook een Europees stereotype over Amerikanen in stand gehouden. Er is dus geen sprake van een positief representatief beeld van Amerikanen, al wordt het Inheemse volk wel positief belicht. In die zin draagt de film bij aan een beter beeld over Inheemse volken. Ten opzichte van traditionele westerns is er de afgelopen decennia dus wel wat veranderd, maar representatie heeft in de afgelopen 20 jaar geen enorme sprongen meer genomen, al zit er wel een stijgende lijn in. De goeden (de Na'vi) winnen uiteindelijk van de slechten (de Amerikanen), terwijl die verhouding goed-slecht eerst andersom lijkt te zijn. De presentatie van generaliserende en stigmatiserende beelden over Inheemse bevolkingsgroepen in Avatar valt dus mee, in tegenstelling tot de representatie van de Amerikanen, die juist als een stereotype worden neergezet.

Bijlage 1 De Analyse van AVATAR

Samenvatting

De film draait om ex-marinier Jake Sully die met een dwarslaesie in een rolstoel zit. Zijn broer heeft zich jarenlang ingezet voor het Avatarproject, maar overlijdt voordat het project van start gaat. Omdat Jake zijn tweelingbroer is, heeft hij hetzelfde DNA en zo wordt hij gerekruteerd. De bedoeling is dat hij een Avatar wordt (een wezen van vlees en bloed dat aangestuurd wordt via de hersenen van een specifiek persoon). Avatars zien er exact hetzelfde uit als de inwoners van de planeet Pandora, de Na'vi. De planeet is voor de mens giftig, maar hier is de grondstof unobtainium te vinden, een mineraal dat extreem waardevol is en wat de energiecrisis op aarde zou kunnen oplossen als het zou worden bemachtigd. Jake moet met zijn Avatar infiltreren in het Na'vivolk om zo hun vertrouwen te winnen, zodat ze misschien vrijwillig de grondstof zouden willen afstaan. Uiteraard duurt dit volgens de grote bazen allemaal te lang en besluiten ze op de harde manier over te gaan. Ook doet Jake in de eerste plaats mee voor zijn eigen belang, omdat hem door de kolonel "nieuwe" benen worden beloofd als hij de grondstof te pakken weet te krijgen. Eenmaal in Pandora wordt hij uiteraard verliefd en verblijft hij in een dilemma om de Amerikanen te helpen of de Na'vi. De film vertelt een klassiek verhaal en inhoudelijk gezien is het dus niet erg vernieuwend. Het narratief is bekend, daarnaast laait de strijd tussen goed en kwaad weer op en is erg het narratief erg zwart-wit.⁵¹

Opvallende sequenties uit de film

1. De veiligheidsbriefing door de kolonel.

“Als er zoiets als een hel bestaat, kun je daar op adem komen na je verblijf in Pandora. Achter dat hek, wil elk levend ding dat kruipt, vliegt of in de modder zit alleen jou doden en je oogballen opvreten. De inheemse bevolking bestaat uit mensachtige wezens, de Na'vi. Ze schieten met giftige pijlen waardoor je hart binnen een minuut stilstaat. Hun botten zijn versterkt met natuurlijke koolstofvezels. Je krijgt ze bijna niet dood. Als hoofd beveiliging moet ik jullie in leven houden. Maar daar zal ik niet in slagen. Als je wilt overleven is een sterke mentaliteit vereist. Je moet je aan de Pandorda-regels houden.”

Hier wordt voor het eerst een beeld geschetst van het Na'vivolk wat op Pandora leeft. Grace Augustine is een wetenschapper en hoofd van het Avatarproject. Zij omschrijft Pandora als de meest vijandige omgeving bekend bij de mens. De baas van het project Parker verteld Grace dat het de bedoeling is dat Grace met haar onderzoeksteam de harten van de inboorlingen moet stelen. Ze moet zich net zoals de Na'vi gedragen, zodat ze Grace gaan vertrouwen en de grondstof bemachtigd kan worden. Het beste zou zijn om scholen te bouwen en de Na'vi Engels te leren, maar volgens Parker duurt dat allemaal te lang. “De wilden bedreigen de operatie. We

⁵¹ Hermsen, Thomas. “Recensie AVATAR” [16-12-2009] Review op filmtotaal.nl – 13-11-2010
<http://www.filmtotaal.nl/recensie.php?id=15872>

staan op voet van oorlog en jij Grace, moet met een diplomatische oplossing komen.” Jake moet uitzoeken wat de Na’vi willen. De Amerikanen kunnen hen wegen, medicijnen, scholing etc. bieden.

2. **Gesprek kolonel en Jake over de wilden.**

De kolonel omschrijft het Avatarproject als een slechte grap. Hij vind het maar een stelletje achterlijke wetenschappers. Daarnaast omschrijft hij de Na’vi als vijanden en vraagt hij Jake te infiltreren in het kamp van de wilden, om erachter komen hoe hij ze kan verslaan als de Na’vi niet vrijwillig meewerken. Hij belooft Jake nieuwe benen als zijn project slaagt.

3. **De eerste ontmoeting Jake met de Na’vi; Neytiri en Mo’at Tsaahik.**

Jake probeert Neytiri te bedanken voor het doden van de dieren die hem aanvielen. Neytiri reageert agressief en wilt niet bedankt worden. Ze vind het triest. “Het is jouw schuld. De dieren hoefden niet dood. Je bent een baby. Schreeuwen, hulpeloos...”. “Waarom heb je me niet dood laten gaan?” “Je hebt een sterk hart, lef, geen angst, maar je bent wel stom, naïef als een kind.” Maar dan worden ze omringt door zaadjes van de Heilige boom en is Neytiri bereid Jake te leren om te zien.

Aangekomen bij de kern van de stam, is te zien dat de Na’vi gekleed zijn in weinig verhullende kledingstukken, afkomstig uit de natuur. De dragen kralen en leer met touwtjes en maken hoge geluiden. Ze lopen op blote voeten. Onderling spreken de Na’vi een eigen taal, maar enkelen van de Na’vi blijken ook Engels te kunnen, wat ze wellicht hebben geleerd hebben op de school van dokter Augustine. De vader van Neytiri noemt Jake een alien en overweegt hem te doden. Mo’at, de moeder, vertaald de wil van Eywa, de godin. Jake geeft aan dat hij graag van de Na’vi wil leren, maar Mo’at verteld hem dat ze dat al eerder hebben geprobeerd met wezens zoals hij *sky people*, en dat dit altijd heeft gefaald omdat *sky people*, de Amerikanen, al met een volle beker komen. En een volle beker kun je niet vullen. Toch zijn de Na’vi benieuwd naar Jake omdat hij een krijger is een geen wetenschapper. Aan Neytiri de taak om Jake alle gebruiken van de Na’vi te leren.

4. **De band met de natuur Tsaheylu**

Neytiri leert Jake op een soort paard te rijden. Hiervoor is echter wel een echte band met de natuur en het dier nodig. Ze legt hem Tsaheylu uit, de band. Jake moet het beest proberen te voelen, haar hartslag, haar ademhaling, alvorens hij erop kan rijden en hier dier vanuit zijn geest kan besturen. Neytiri bespreekt de stroom van energie en de geest van de dieren. Iedereen is via de natuur en haar energie met elkaar verbonden. De energie stroomt door alle levende wezens en alle energie is geleend en je zal die energie ooit terug moeten geven.

5. **Gesprek kolonel en Jake.**

De kolonel bedankt Jake voor het infiltreren en verteld hem dat hij vanavond nog op een shuttle naar Amerika wordt gestuurd en dat er daar voor wordt gezorgd dat zijn benen het weer zullen doen. Jake is echter zo geïnfiltreerd in de nieuwe wereld dat hij geen afscheid wilt nemen en terug wilt keren naar de realiteit. Hij weet niet meer wie hij is. Kolonel: "Je bent toch niet verdwaald in het bos, of wel? Je laatste rapport was meer dan 2 weken geleden. Toch heb je me genoeg informatie gegeven, die boom der zielen, ik weet nu precies hoe ik ze aan moet pakken als het oorlog wordt en dat wordt het. Jij gaat vanavond terug." Jake: "Ik moet dit afmaken. Er is nog een ding wat ik wil doen. De ceremonie doorlopen is de laatste fase van het man worden. Als ik die ceremonie doorloop ben ik een van hen en dan vertrouwen ze me en dan kan ik onderhandelen over hun verhuizing." "Dan zou ik maar opschieten Jake."

Dan realiseert hij zich dat hij in een tweestrijd zit met zichzelf en hij vraagt zich hardop af waar hij mee bezig is.

6. **Conflict Jake, Grace, Parker en de kolonel; uitleg connectie natuur.**

Kolonel: "Je hebt een vrouwtje gevonden en je bent vergeten voor welk team je speelt?"
Grace: "Parker er is nog tijd om dit op te lossen. Die bomen waar je net over heen reedt waren heilig voor het volk." Parker: "Je gooit hier een stok in de lucht en het landt op een of andere heilige varen." Grace: "Ik heb het hier niet over voodoo ik heb het over iets echts, meetbaar in de biologie van het bos, elektrische chemische communicatie. We denken dit ontdekt te hebben in de wortels van de bomen en iedere boom is verbonden met de bomen eromheen. Het is een globaal netwerk. Het volk kan dingen uploaden en downloaden, herinneringen..." Parker: "Wat hebben jullie in godsnaam lopen roken daar? Het zijn maar bomen! Je moet eens wakker worden Grace." Grace: "Nee jij moet wakker worden Parker: de waarde van deze planeet zit niet in de grond, maar het is overal om ons heen. Als je hun wereld wilt delen moet je hun leren begrijpen. De Na'vi verdedigen hun wereld."
Kolonel: "We begrijpen ze heel goed, dankzij Jake. Ze gaan die boom die op de grondstof staat nooit verlaten."

7. **Gesprek kolonel en Parker; aanpak oorlog.**

Kolonel: "Ik zal de schade tot de inwoners beperken. Ik zal ze eerst vergassen, het zal humaan zijn, min of meer." Parker: "Oke haal de trekker maar over."

Jake over de aanpak van Parker: "Als mensen iets hebben wat jij wilt, dan benoem je ze tot vijand, zodat je rechtvaardigt dat je het afpakt. Het geeft je het recht aan te vallen." Een andere manier om de oorlog te rechtvaardigen is volgens de kolonel dat diplomatie heeft gefaald.

Uiteindelijk komt alles natuurlijk weer goed. Er worden door Jake andere stammen bij de oorlog betrokken en de oorlog wordt uiteindelijk door de Na'vi gewonnen. Er vallen slachtoffers, maar Jake heeft zich teruggevochten en zijn plaats voor de tweede keer verdiend binnen het volk. Als de oorlog

is overwonnen besluit hij voorgoed in zijn Avatarlichaam te blijven. En hij leeft samen met Neytiri nog lang en gelukkig.

Bronnenlijst

Literatuur

Buscombe, Edward. *"Injuns!": native Americans in the Movies* (London: Reaktion Books, 2006).

Brussel-De Vriendt Van, Leen. *Cultureel burgerschap in een multiculturele samenleving: Een (hoofd)rol weggelegd voor populaire media* (masterscriptie, Brussel: Vrije Universiteit Brussel, 2008).

Hall, S. "The spectacle of the other" In *Representation: Cultural representations and signifying practices*, geredigeerd door S. Hall (London: Sage 1997).

"Stuart Hall: Representation & the Media" [1997] Artfilms – 25-12-2010

<http://www.artfilms.com.au/Detail.aspx?ItemID=1922>

Hermesen, Thomas. "Recensie Avatar" [16-12-2009] Review op filmtotaal.nl – 13-11-2010

<http://www.filmtotaal.nl/recensie.php?id=15872>

Hilger, Michael. *The American Indian in Film* (Metuchen, N.J. & London [inc.]: The Scarecrow Press, 1986).

Kilpatrick, Jacquelyn. *Celluloid Indians; Native Americans and Film* (University of Nebraska Press, 1999).

Macdonald, Myra. *Exploring media discourse* (Londen: Arnold, 2003).

Marlisa, Kristi. *Attitudes van kinderen ten opzichte van moslims en de invloed van informatie over het terrorisme*. Rotterdam: Universiteit Rotterdam, 2007.

Quinn, Rob. "Critics Slam 'White Messiah' Avatar as Racist" *Newser* (12-01-2010).

Rietvink, Bart. "Dances With Wolves (1990) Recensie" [1990] *Movie 2 Movie* – 08-01-2011

<http://www.movie2movie.nl/r3354-Recensie-Dances-With-Wolves.html>

Rollins, Peter C. and O'Connor, John E. *Hollywood's Indian: The portrayal of the Native American in Film* (Lexington: U.P. of Kentucky, 2003).

Said, Edward, W.. *Orientalism* (Vintage Books, 1979).

Singer, Beverly R.. *Wiping the War Paint off the Lens; Native American Film and Video* (Regents of

the University of Minnesota Press, 2001).

“Terug naar de nieuwe western: *Dances with Wolves* (1990) en *Unforgiven* (1992)” [24-03-2009]

Like The Cast Of A Fellini Movie – 05-01-2011

<http://afellinimovie.wordpress.com/2009/03/24/terug-naar-de-nieuwe-western-dances-with-wolves-1990-en-unforgiven-1992/>

Overige bronnen

Avatar. Reg. James Cameron, Scen. James Cameron, Act. Sam Worthington, Zoë Saldana, Stephen Lang, Michelle Rodriguez, Sigourney Weaver. Twentieth Century Fox, 2009.

Dances with Wolves. Reg. Kevin Costner, Scen. Michael Blake, Act. Kevin Costner, Mary McDonnell, Graham Greene. Tig Productions, 1990.